

מדינת ישראל
משרד המשפטים

לשכת היועץ המשפטי לממשלה

ירושלים, ז' תמוז תש"ף
29 יוני 2020

מס' מסמך: 004992020014107
(בתשובה נא לציין מספרנו)

לכבוד
עו"ד עדן ביזמן
מזכיר ועדת ההיתרים
משרד מבקר המדינה

שלום רב,

הנדון: בקשת ראש הממשלה לקבלת מימון ממר ספנסר פרטרידג'
סמך: מכתבו של היועץ המשפטי לממשלה למבקר המדינה מיום 27.6.2018; מכתבו של היועץ המשפטי לממשלה לראש הממשלה מיום 12.9.2019; מכתב ליועץ המשפטי לממשלה מיום 17.5.2020

במכתבך שבסמך אל היועץ המשפטי לממשלה, מיום 17.5.2020, על רקע בקשתו המחודשת של ראש הממשלה לוועדת ההיתרים להתיר לו לקבל כספים ממר ספנסר פרטרידג' לצורך מימון הוצאותיו המשפטיות, הצגת את בקשת הוועדה לקבל "חוות דעת עדכנית בסוגיית ניגוד העניינים אשר תבחן אם אין בקבלת מימון כאמור ממר ספנסר פרטרידג', משום חשש לניגוד עניינים, גם בהינתן העובדה שמר ספנסר פרטרידג' מופיע ברשימת עדי התביעה בכתב האישום נגד ראש הממשלה."

בעניין זה, הריני להשיבך כדלקמן:

1. כאמור במכתבו של היועץ המשפטי לממשלה למבקר המדינה, מיום 27.6.2018, חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ס-1979 (להלן: חוק המתנות), אוסר על עובד הציבור לקבל מתנה "באשר הוא עובד ציבור".
2. לעניין זה, עמדתנו היא שקיימת חזקה עובדתית לפיה טובת הנאה הניתנת לראש הממשלה, ניתנת לו באשר הוא עובד ציבור, ולכן היא אסורה לפי הדין (להלן: החזקה). החזקה יכולה להיטל לאור נסיבות העניין, בשים לב לאופי מערכת היחסים של עובד הציבור עם נותן המתנה, טיב המתנה וכן הלאה. הנטל לסתירת החזקה הולך ונהיה כבד ככל שהמתנה חריגה יותר, וביחס למתנה שהיא חריגה במיוחד – איננו רואים אפשרות מעשית לסתור את החזקה.
3. במועד בו נכתב מכתב היועץ המשפטי לממשלה שבסמך למבקר, ביום 27.6.2018, לא הוצג הסכום אותו ביקש ראש הממשלה שיעמידו לרשותו לשם מימון הוצאות הגנתו, ובהתאם לכך, הובהר במפורש באותו מכתב כי נדרש גם לקבוע מגבלה ביחס לסכום המימון אותו ראש הממשלה מבקש לקבל (סעיף 13 למכתב).

4. בעקבות כך, בתאריך 18.7.2018, ביקש אכן מרכז ועדת ההיתרים דאז, עו"ד דוד נהיר, במכתבו לב"כ ראש הממשלה, עו"ד עמית חדד, להשלים את פירוט המסגרת הכספית שבגינה פנה ראש הממשלה לקבלת סיוע; ובהחלטת ועדת ההיתרים מיום 29.11.2018, צוין כי "בפני הוועדה לא היו תשובות לשאלות בסיסיות כגון מהו הסכום הכללי שאותו מבקש ראש הממשלה לגייס מהתורמים? מהו הסכום אותו מוכן לתרום כל אחד משני התורמים? לגבי איזה תיקים מבקש ראש הממשלה לקבל תרומות ומהו שכר הטרחה שכבר הצטבר בכל תיק".
5. למעשה, הסכום אותו מבקש ראש הממשלה לקבל ננקב לראשונה בפנייתו של עו"ד נבות תל-צור לוועדת ההיתרים ב"בקשה נוספת ומחודשת לקבלת היתר לקבלת סיוע במימון הוצאות הגנה", מיום 7.2.2019 (סעיף 142(א) למכתב, בו דובר על תקציב הגנה ראשוני בהיקף של מיליון דולר, שיגויס משני תורמים, אחד מהם הוא מר פרטרידג'; וכן, אפשרות להגשת בקשות נוספות עד לתקרה כוללת בסכום של שני מיליון דולר משני התורמים יחד).
6. מההחלטה האחרונה של ועדת ההיתרים, מיום 25.2.2020, עולה כי סכום המימון המבוקש כעת עומד על 10 מיליון ₪ לפחות, תוך שצוין כי הערכה זו עלולה עוד להשתנות.
7. מהאמור עולה כי זוהי הפעם הראשונה מאז מכתב היועץ למבקר, בה היועץ המשפטי לממשלה נדרש להתייחס לגופה של בקשת ראש הממשלה לקבל ממר פרטרידג' כסף לצורך מימון הוצאות הגנתו, כאשר על הפרק עומד סכום המימון המבוקש – 10 מיליון ₪, לכל הפחות.
8. לעניין זה יוזכר כי באשר לאופייה של מערכת היחסים בין ראש הממשלה לבין מר פרטרידג', קבעה ועדת ההיתרים בהחלטה מספר 1/2019 מיום 20.2.2019 (כלומר, לאחר מכתבו של היועץ למבקר), כדלקמן:

"הקשר בין המבקש ומר פרטרידג' נוצר, לפי הבקשה, לפני כ-19 שנה (סעיף 121 לבקשה), דהיינו בשנת 1999 או 2000. בתקופה זו המבקש היה בשלהי תקופת כהונתו כראש ממשלה בקדנציה הראשונה, או כמי שפרש מהפוליטיקה ונמצא בעמדת המתנה לחזור לשלטון. באותה העת היה כבר מר פרטרידג' איש עסקים ובעל הון. אף אם בהמשך התפתחה רעות וידידות אישית הקשר בין השניים התגבש בבסיסו כקשר בין בעל הון לפוליטיקאי בכיר, על כל המשתמע מכך. לא מדובר בחברות משכבר הימים, מתקופת הלימודים, תנועת הנוער או השירות הצבאי, אלא בחברות של שניים שבעת התגבשות הקשר היו איש השלטון ובעל הון. חזקה היא, שחברות כזו נוצרה על בסיס אינטרסים הדדיים. בנוסף, לא נמסר בבקשה מידע מפורט בכתב על מהות הקשר ותדירות הפגישות כפי שנתבקש במהלך הדיון בבקשה המקורית." (הדגשה במקור- ג.ל).

קביעה זו צוטטה אף בהחלטת ועדת ההיתרים מספר 2/2019, מיום 24.6.2019, שבה נקבע בהקשר זה כי: "הדברים בכללותם מחייבים בדיקה מפורטת על בסיס מידע מלא, נתונים ואסמכתאות".

9. לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, בנסיבות העניין, בשים לב לסכום החריג בו מדובר, אותו מבקש ראש הממשלה לקבל למימון הוצאות הגנתו, ברי כי החזקה האמורה אינה נסותרת. הדברים אף מקבלים משנה תוקף בראי אופי הקשר בינו לבין מר פרטרידג', כפי שתואר ע"י ועדת ההיתרים כאמור. על כן, לא ניתן לקבוע כי קבלת סכום זה על ידי ראש הממשלה מצד מר פרטרידג' אינה משום מתנה הניתנת לו באשר הוא עובד ציבור.

10. אשר לשאלתכם בדבר החשש מפני ניגוד העניינים בין ראש הממשלה לבין מר פרטרידג', נבהיר כי הוא נובע מלכתחילה מאופי יחסיהם. ההסדר למניעת ניגוד העניינים בין השניים, המעוגן במכתבו של היועץ המשפטי לממשלה שבסמך מיום 12.9.2019, נדרש גם ללא קשר לכך שראש הממשלה יקבל ממר פרטרידג' סכום כסף לשם מימון הוצאות ההגנה שלו; ואף אינו דורש שינוי מהותי בגין העובדה כי מר פרטרידג' הינו עד תביעה בכתב האישום שהוגש נגד ראש הממשלה.

בברכה,

ד"ר גיל לימון, עו"ד
עוזר בכיר ליועץ המשפטי לממשלה

העתק:

עו"ד דינה זילבר, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט ציבורי-מינהלי)